

*miért reprodukálnak egy gyufaskatúra nagyságú iskolai atlaszbeli melléktérképet?*

Több térkép állana rendelkezésükre tőlem, a 80 centiméteres nagyságtól a három méteresig. Ezen minden község, valamennyi nemzetiségi lőredék lélekszáma pontosan megtalálható. Minthogy nem a nagytás, hanem a kisebbítés lett volna észszerűbb, a tudományosan megszerkesztett, néprajzi térképeim bármelyikét nyomdatechnikai nehézség nélkül kibíthették volna. De ettől úgylátszik, idegenkedtek. Válaszom a „Curentul“ újabb dicsekvésére nem is lehet más, minthogy bizonyítsák hétféle nemzetiségi térképem bármelyikével azt, amit bizonyítani szeretnének. Bizonyítsák,

ha tudják, de akkor a dolog fordítva sülné el, mert

*néprajzi térképeim mindegyike az ő állításaiknak tudományos cáfolata!*

Eddig tart Kogutowicz professzor nyilatkozata. A nyilatkozathoz csak annyit fűzünk, hozzá, hogy Kogutowicz Károly térképei annakidején azért készültek, hogy bizonyítsák a magyarság örök jogát Erdély birtoklása fölött. Sajnos, Trianonban nem sokat törődtek a mi igazunkkal azok, akik Európa sorsát akkor bekötött szemmel irányították. A mostani új-járendezés alkalmával másképp lesz s lehet, hogy éppen a szegedi Ferenc József-tudományegyetem kiváló professzora által készített néprajzi térképek billentik majd a mérleget a magyar igazság oldalára.

(—nyi.)

## A háború árnyéka Távolkeleten

# Hong-Kong-tól Sanghai-ig

Vágó Klári, a Távolkeletre került szegedi zongoraművész nő beszámolója

(A Délmagyarország munkatársától) Fél év előtt Távol-Keletre indult egy fiatal szegedi zongoraművész nő. Vágó Klári, akit a hongkongi kikötőben vőlegénye várt. A kikötőben megtartották az esküvőt és azóta a két fiatal magyar muzsikusként él a távolkeleti forró nemzetközi világban új megbecsülést szerezve a magyar munkának és művészetnek. Fél év alatt sok minden történt a háborútól terhes Európában és közben a háború — egyelőre még távoli — forgószíve megjelent Hong-Kong fölött is. Ez az érdekes világ, a forró levegő és a nemzetközi atmoszféra elevenedik meg azokból a sorokból, amelyekben Vágó Klári beszámol a távolkeleti életről Hong-Kongtól Shanghai-ig, ahová most — hat hét előtt — elindultak. A beszámoló mögött a háború nyomasztó sirokkója érzik, amely megjelent a Távol-Kelet, az angol koronagyarmat fölött. Eppen ezért különös érdekessége van ennek a most Szegedre érkezett színes és eleven beszámolónak.

## Két hangverseny Hong-Kongban

A levél június 13-án és 14-én íródott a Sár-ga-tenger hullámai fölött, azokban a napokban, amikor Olaszország hadbalépése már megtörtént és amikor a német csapatok a párisi Arc de Triomphe alatt meneteltek. Közvetlen a Shanghaiba való elindulás előtt Vágó Klári két nagyszerű hangversenyt adott Hong-Kongban, az első az ottani legnagyobb koncertteremben, a Peninsula Hotel Rose Room-jában, Nura Kanis zongoraművész nő és Elvie Yuen énekesnő társaságában, a fiatal magyar zongoraművész nő Bachot, Beethont, Cezar Frankot és Arenskyt játszott a Távol-Keleten. Utána a hongkongi rádió stúdiójában koncertezett, a kézzongorás műsort így hirdette a rádióműsor:

8.03: Studio-Two-Piano Recital by Nura Kanis and Klari Vago.

A koncert után a „Hong-Kong Sunday Herald“ május 26-án „Mainly about People“ rovatában hosszú hasábos tudósításban ír „Clari Vago“-ról, a színes tudósítás mellett közli a magyar zongoraművész nő fényképét is. Ugyanígy nagy terjedelemben számol be a hongkongi kínai újság is, amelynek ezervonalú rajzaiból csak a latin betűkkel írt nevek olvashatók az európai szem számára. Az érdekes beszámoló Shanghaiból több mint négy hétig volt úton. Ime, ezeket írja Távol-Kelet forró levegőjéből Vágó Klári:

## Portugal terület...

A „Suiyang“ fedélzetén, úton Shanghai felé... Utolsó hónapunk története olyan mozgalmas és izgalmas volt, mint egy valószínűleg. Május 31-én lejárt szerződésünk és el-

határoztuk, hogy a Jáva melletti Timor szigetére utazunk, annak is Dili nevű fővárosába, amelyről nemcsak igen jó hírek vannak, de ezenfelül portugál gyarmat.

Tervünk ugyanis az volt, hogy kijövünk angol területről, mert előttünk volt az internálás szörnyű példája. Szemünk előtt játszódtak le az utóbbi idők izgalmas eseményei. Az olaszokat szinte percek alatt összefogdosták, a németeket szintén, tudtuk tehát, mi vár ránk, ha úgy fordul a dolog. Itt érezhető a nagy németellenes gyűlölet. Elhatározásunk előtt azonban férjemnek újabb négyhónapos kitűnő szerződést ajánlottak föl azzal a hozzáadással, hogy további hat hónappal meghosszabbítják, csak maradjunk. Egyelőre hát fölfüggesztettük indulásunkat és maradtunk annál is inkább, mert a szerződés remek feltételekkel járt. De továbbra is körülöttünk éreztük az internálás lehetőségét. Néhány hétig tartott ez a helyzet, amikor egy szép napon minden német levelet kapott, hogy június 11-ig el kell hagynia Hong-Kongot, még azoknak is, akik szeptemberben nagy garanciákkal szabadultak az internálástól, vagy a kiutasítástól. Számos sok évtizede itt lakó gazdag német kénytelen volt szinte napok alatt mindent likvidálni, eladta mindenüket és indulhattak szegények tovább, ismeretlen jövőbe.

— Mi, magyarok továbbra is nyugodtan maradhattunk volna, de férjem most már nem hagyta magát rábeszélteni, a kitűnő szerződés és a meleg invitálás ellenére is elhatároztuk, hogy elhagyjuk Hong-Kongot. Megkezdődött a rohanás a különböző hajóstársaságokhoz, az utolsó percben elejtettük a timori utazás tervét és elhatároztuk, hogy Shanghai felé hajózunk. Elhatározásunkat az érlelte meg, hogy a japánok nagyon és érthetően kassalognak Holland-India felé (Timor is beletartozik), hiszen most ezek a szigetek árván maradtak, nekem pedig nem volt kedves esetleg egy japán bomba által kimulni... Itt Keleten is sok izgalom van, az európai háború már itt nagyon érezteti hatását, az egyetlen pillanatnyilag — nyugodt helynek Shanghai látszik — írta Vágó Klári június 13-án, de aztán még hozzátette: — bár a japánok sokat kellemetlenkednek...

## A Sárga-tenger

— Előfordulhat — írja tovább beszámolójában, — hogy egyidőre egészen megszakad a levelezés, az olasz háború miatt nincs hajó, se repülőgépposta. Azt hiszem, a Transz-szibériai vasutat lehet majd igénybe venni talán. Mi nyugodtan és biztonságban vagyunk, Shanghai-pénzben 8 ezer dollárunk van, ami szép pénz, ha elgondoljuk, hogy 300 dollárból ki lehet jönni egy hónapban. Pénzünket azonban

## Orvosok ezrei ajánlják a Togal-t

rheumatikus és köszvényes fájdalmak ellen, idegfájdalmaknál, fejfájásnál, tag- és ízületi fájdalmaknál, valamint meghűléses betegségek ellen. Tegyen még ma egy kísérletet! Kérje kifejezetten a kiváló hatású Togal-t. Teljesen ártalmatlan. Minden gyógyszertárban. P 1.60.

nem váltottuk át, meghagytuk hongkongi és amerikai dollárban. Most pedig hat hónap után megint a végtelen vizen úszunk, most megyünk nászútra a Sárga-tengeren... Hangversenym napja egybeesett az izgalmas készülődéssel. Elég sokat dolgoztam, de megérte. Büszkévé tett, hogy a legszebb hangversenyteremben játszhattam, hogy szerte a távolkeleti város forgatagában nagy plakátokon virít a nevem és hogy tiszteletünkre (egy itteni igen ismert orosz zongoraművész nőtől játszottam együtt igazán imponálóan szép műsort) csupa estélyiruhás és szmokinges közönség gyűlt össze. Abszolút nyugodt voltam az idegen nemzetközi milióban, nem izgultam és azt hiszem, nagyon rendesen játszottam, nagy sikerünk volt. A lapok nagy beszámolókat írtak, de az igaz, hogy itt Keleten senki sem ért hozzá úgy, mint Tóth Aladár... Elutazásunk előtt két nappal pedig este 8-kor a rádióban játszottam, nem volt mikrofonlábam, számos gratulációt és meghívást kaptam. Utána pedig a búcsú, az indulás következett. Nehéz volt itt hagyni kedves baráti körünket, akik igazán meghatóan kedvesek voltak hozzánk. Egy kínai festőbarátunk portrét festett rólam búcsúzóul, egy orosz-francia származású barátunk nyakláncemléket küldött, egy portugál orvosnő ugyancsak meglepett bennünket, férjem kínai növendéke eredeti kínai fülbevalót, asztalkendőt és speciális fából készült kínai legyezőt adott búcsúzóul. Ez a fa természetből fogva szagos, valami különös tömjénszerű illata van s ha legyeződ magad vele, állandóan ezt az illatot érezed...

## Sanghaiban

Vágó Klári a Beszámolót június 20-án Shanghaiban fejezte be, ahová többnapos tengeri utazás után megérkeztek a „Suiyang“ fedélzetén. Shanghaiban, ebben a lüktető életű különös nemzetközi világvárosban a két magyar muzsikusként azonnal szerződést kapott, — „csak az a baj — írja —, hogy a Shanghai-dollár nagyon rosszul áll és az átváltásnál sokkal kevesebbet kapunk, mint a Hong-Kong-dollárért“... De így is boldogok vagyunk, június 15-én kezdünk dolgozni, addig urasan élünk és ismerkedünk ezzel az érdekes és különös világvárossal. Rengeteg magyarral találkoztunk, de a németek száma egyenesen csillagászati. Az óriási lüktető világváros tele van felhőkarcolóval, több millió emberrel, minden népcsoport képviselve van, külön arab negyed is van. A fél város japán kézen van (mi is itt lakunk), egy nagy darab a városból francia terület, aztán itt van még a nemzetközi negyed, angol és amerikai tulajdon és a negyedik rész a régi kínai város. Mindez azonban teljesen együtt van és a franciából úgy megyünk át a nemzetközi részbe, mint az Erzsébet-körútról a József-körútra... Talán megnyílnak megint a légijáratok és akkor beszámolhatok az otthoniaknak itteni életünkről, — sürgönyözni nehéz, hiszen 5 dollár 18 cent egy szó... Elég annyi, hogy Távol-Keleten vagyunk, boldogok vagyunk és alighogy ideértünk a hongkongi forró levegőből, már szerződést is kaptunk, boldogan és megelégedetten dolgozunk...

Kitűnő

**RUMOK, LIKÖRÖK,**

VALÓDI KISUSTI PALINKA,  
ELSŐRENDÜ MÁLNASZÖRP,  
CSEPLESI TÖRKÖLYPALINKA  
legelőbb beszerzési forrása

**Kunsági Rum- és Likörgyár**

Kossuth Lajos-sugárut 21. szám.